

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 25.02.2017).
2. Парфанович І. І. Соціальна профілактика: курс лекцій. Тернопіль: ТДПУ, 2009. 159 с.
3. Найдьонова Л. А. Кібербулінг або віртуальна агресія: способи розпізнавання і захист дитини. Київ: Редакції загальнопедагогічних газет, 2014. 96 с.
4. Кібербулінг – нова форма насильства над дитиною // РОДІС: сайт громадс. орг. 04.11.2012. URL: http://www.rodic.org.ua/2012/11/blog-post_6503.html (дата звернення: 25.02.2017).

Отримано 26.02.2017

УДК 159.9

Інга Сергіївна ЛЕЖУХ,

курсант факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9949-5626>

НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Показано поширеність домашнього насилья. Описано концепції домашнього насильства. Показано наслідки насильства для особистості, яке було пережито в дитинстві.

Б'є – значить любить. Нажаль, ця фраза характеризує відносини в багатьох сім'ях, є насилья: чоловік б'є дружину, дружина б'є чоловіка або батьки б'ють свою дитину. Домашнє насильство – явище буденне, мінімум у кожній четвертій сім'ї є насилья. Насильство проявляється в сім'ях будь-якого соціально-економічного рівня, не залежно від раси, рівня освіти і навколишнього середовища. Випадків насилья в сім'ї без алкоголізації в два рази більше, ніж у алкоголіків. Приблизно в 95 % випадків домашнього насильства злочинцем є чоловік, а жертвою жінка [1]. В Україні за останні п'ять років поліція фіксує зростання фактів домашнього насильства з 110 тисяч випадків до 165 тисяч [2].

Часто ті, хто піддають насиллю своїх домашніх, у спілкуванні і на роботі дуже милі, добрі і порядні люди. Як правило, чим розумніший і освіченіший насильник, тим більш витонченим методам насилья він піддає свої домашніх. Більше того, такі люди впевнені, що дуже люблять тих, кого ображають, і роблять це для їх же блага. Багато потерпілих щиро вірять, що рано чи пізно їх партнер зміниться, і тоді вони будуть жити довго та щасливо. Після першого випадку насилья,

чоловік відчуває щире каяття, він просить вибачення, завалює жінку подарунками і запевняє, що подібне ніколи не повториться. Жінка вірить йому, та і кохання ще живе в її серці, тому пробачає насильника. І тут чоловік, впевнений в тому, що жінка нікуди не дінеться і все зійде йому з рук, повторює насильство знову.

Хтось полягає, що всі так живуть, а хтось впевнений, що таким чином чоловік виражає свою небайдужість і любов. Треті просто бояться, що якщо підуть від чоловіка, то той їм (або дітям) помститься самим жорстоким способом. Четверті пояснюють свою бездіяльність тим, що дітям потрібен батько, навіть такий. П'яті часто змушені через фінансову потребу залишатися з винуватцем насильства або повертатися до нього.

Ще двадцять років тому було мало реальних знань щодо насильства між партнерами, концептуальні пояснення ще не були продумані, а соціальні працівники не були достатньо підготовлені до того, щоб працювати з цією проблемою. Домашнє насильство, в той час, належало до сфери приватного життя і вважалося проблемою сім'ї та особистою справою.

Одна з ранніх концепцій домашнього насильства була заснована на циклічній моделі конфлікту, відомої як «цикл насильства». Л. Уолкер (Lenore Walker) припустила, що пари, у житті яких були випадки насильства, жили згідно передбачуваної послідовності певних фаз. Спочатку, після епізоду насильства, винуватець, який рухається докорами сумління або, можливо, страхом втратити партнерку, починає ставитися до неї дуже добре, як би доглядаючи за нею. Він може посилати їй квіти, дарувати подарунки, запрошувати на вечерю. Вважалося, що це «фаза медового місяця», яка незабаром зміниться «фазою наростання напруги». Під час цієї другої фази, відмінності між партнерами починають наростати, з'являється все більше чинників напруги. Часто виникають суперечки. Винуватець насильства нерідко виходить з себе, а жертва починає відчувати страх. Агресія проявляється в формах усних образ, погроз і інших форм поганого поведіння без застосування насильства. Зрештою, передбачуваною кульмінацією фази наростання напруги стає короткий епізод насильства, викликаного гнівом. Як тільки цей епізод завершується, цикл повторюється знову, починаючи з фази медового місяця.

Е. Пенс (Ellen Pence) і М. Пеймар (Michael Paymar) зазначають, що не завжди насильство з'являється відповідно циклу, описаному Л. Уолкер. Замість того, щоб говорити про «фазу медового місяця», багато жінок розглядали хорошу поведінку своїх кривдників як спробу контролювати їх за допомогою маніпуляції. Замість фази наростання напруги вони говорили про наростання контролюючої поведінки, про

перехід від маніпуляції до залякування. Насильство саме по собі може, таким чином, розглядатися як спроба контролювати жертву за допомогою сили.

Отже, постійною темою, що пронизує життя жінок, які піддаються насильству, є контроль. Тобто їх партнери-чоловіки намагаються контролювати їх за допомогою різних тактик, в тому числі епізодичного насильства. Модель Пенс і Пеймара розглядає проблему більше під кутом соціальної роботи, вивчаючи домашнє насильство як питання макрорівня.

Приблизно 70 % винуватців насильства над жінками також проявляють його по відношенню до дітей. Якщо дитина опинилася свідком насильства, це також завдає йому шкоди. Як пишуть Барнетт (Barnett), Міллер-Пєррін (Miller-Perrin) і Пєррін (Perrin) діти, що піддавалися чоловічому насильству, відчувають такі наслідки:

- 1) відразу ж після насильства вони відчувають стан травми;
- 2) змінюється хід нормальних процесів дитячого розвитку;
- 3) вони живуть в страху за себе і за своїх матерів, а також страждають від інших проблем, пов'язаних зі стресом;
- 4) їх рольовими моделями стають жорстокі чоловіки.

Пізніше у своєму житті, дорослі, які зазнали чоловічого насильства в дитинстві, можуть продемонструвати вищий ризик появи таких проблем, як фізичні і психічні проблеми, хімічна залежність, проблеми у взаєминах, включаючи насильство і погане поводження з дітьми, залучення до кримінальної діяльності.

Люди з фізичними обмеженнями є однією з найбільш беззахисних груп щодо насильства і експлуатації. Вони часто залежать від членів сім'ї і найнятих доглядальниць в їх щоденному житті, і цей високий рівень залежності може бути родючим ґрунтом для насильства.

Кримінальне переслідування може зупинити агресора. Наприклад, в США був прийнятий закон про насильство в сім'ї, згідно якому до винуватця застосовувалися жорстокі санкції, кількість домашнього насильства скоротилося майже в чотири рази.

Світовий досвід показує, що багато сімей може «вилікувати» грамотний психолог. В 50 % після такої роботи сімейні насильники припиняють бути такими після одного курсу. Коли сім'ї все ж розпадаються, не означає, що той, хто піддавався насиллю в попередньому шлюбі, не зможе створити знову нову сім'ю без насилля. Якщо люди змогли позбутися комплексу жертви, то їм це вдасться.

Список бібліографічних посилань

1. Сандел М. 10 фактов о домашнем насилии, которые должен знать каждый социальный работник // Останови насилие!: сайт. 20.12.2014. URL:

<http://old.ostanovinasilie.org/марк-сандел-10-фактов-о-домашнем-насилии/> (дата звернення: 25.02.2017).

2. В Україні погіршується статистика домашнього насильства // Інформатор: сайт. 04.07.2016. URL: <http://informator.news/v-ukrajini-pohirshujetsya-statystyka-domashnoho-nasyilstva/> (дата звернення: 25.02.2017).

Отримано 26.02.2017

УДК 81'276.3

Юлія Романівна САВЧУК,

курсант факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6646-5781>

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ НЕНОРМАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ

Показано причини вживання ненормативна лексики. Вказано вікові особливості вживання табуйованих слів. Вказано, що заходи, спрямовані на превенцію поширення ненормативної лексики в молодіжному середовищі, є доцільними та необхідними.

Мова людини – це її вербальний портрет. Мова цілої групи або соціального прошарку суспільства – становить мовний портрет соціальної групи. Етикет і мова – нероздільні, тому самообмеження та самоконтроль в мовній діяльності привичні та очікуванні.

У сучасному світі спостерігається поширення вживання ненормативної лексики. Ненормативна лексика – сегмент лайливої лексики різних мов, що включає вульгарні, грубі і непристойні лайливі вирази, які часто виражають спонтанну мовну реакцію на несподівану (зазвичай неприємну) ситуацію. До ненормативної лексики належать територіальні діалекти, просторіччя і грубі жаргони (наприклад, сленг).

Психосемантика нетрадиційної лексики традиційно пов'язується з приписуванням психологічного змісту, який позначається такими термінами, як непристойність, грубість, цинізм, безсоромність, бруд, щось огидне, непристойне, негативна оцінка, образа, приниження, прагнення зганьбити когось або щось тощо. До нецензурної лексики відносять грубі вульгарні вирази, якими комунікатор спонтанно реагує на несподівану і неприємну ситуацію. Це табуйовані слова, вживання яких часто змушує мовця створювати пропуски в своїй промові [1, с. 654].

Істотне зниження «порогу припустимості» використання нецензурної лексики в літературних текстах, спектаклях, операх, в шоу-бізнесі, в ЗМІ та повсякденній мові призводить до поступової детабуїзації